

Analyse-skabelon til filmmusik (3f 2025)

Dette skal du gøre i forberedelsen:

1. Få overblik over dit materiale. Du kan have fået:

- Et melodi- og harmonik-ark, som skal bruges til netop analyse af melodik og harmonik.
- Et partitur-uddrag, som skal bruges til analyse af instrumentation/sound og groove og evt. dynamik
- En lydfil med musik, der passer til noderne
- Et filmklip, hvori musikken eller dele af musikken indgår – vær opmærksom på, at det er lydfilen, som passer til noden. Et filmklip vil ofte have varianter af musikken, og klippet skal derfor primært bruges til at sige noget om, hvordan musikken anvendes.

2. Se filmklip en enkelt gang, hvis der er et sådant for at få en ide om, hvad det går ud på. Hvis ikke der er filmklip, vil der være et billede eller en beskrivelse af fx filmens tema.

3. Lyt, lyt, lyt til lydfilen – det er kun her, du har chancen for at lytte intenst og opleve musikken. Din oplevelse er det, der åbner analysen.

4. Lyt og brug noderne: Du skal nå lidt af alle parametre - prioriter således:

- Forhold, der er svære at improvisere ved eksamensbordet:
 - **Punkt 1:** form-inddel (lyt og skriv i noden eller på et stykke papir undervejs)
 - **Punkt 4:** melodisk analyse af vigtigste temaer (lyt og inddel i fraser efter det, du hører)
 - **Punkt 5:** harmonisk analyse
- Dernæst forhold, der nemmere kan afkodes af partitur direkte ved eksamensbordet:
 - **Punkt 2 og 3:** Instrumentation/sound og dynamik
 - **Punkt 6:** Rytme/samspil mellem instrumenterne

Her er et bud på indhold i din præsentation, der også kan bruges som egentlig analyseguide:

Kort præsentation af kontekst og lydspor

- Hvilken filmgenre (fx sci-fi, klassisk heltefilm, romantisk film, drama...)
- Hvilken karaktertype: fx helt, heltinde, den gode/den onde, mand/kvinde...
- Lydsporet består af... (Dialog, reallyd, lydeffekter, musik)
- Forholdet mellem det visuelle og det auditive? (parafraserende, kontrapunktisk, polariserende - argumenter ved tvivl)
- Diegetisk (kildemusik) eller non-diegetisk (underlægningsmusik)

Musikanalyse

1. Form

Det kan være en god ide hurtigt at danne sig et overblik for at finde klare form-afsnit, tydelige tema-indsatser, ledemotiver, vers, omkvæd osv. Afspejles formen også på billedsiden?

Det skal du gøre (brug ørerne og partitur):

- Lyt til musikken og forsøg at følge med i partituret
- Skriv ned, hvilke overordnede dele, du hører.
- Slå det evt. sammen med sound og dynamik

2. Sound / instrumentation (brug ører og partitur):

Klangfarven/sounden i musikken er ofte meget afgørende for, hvordan vi oplever musikken. Det vil sige, at det samme motiv spillet på to forskellige instrumenter kan give os to helt forskellige oplevelser. Vi forbinder ofte nogle bestemte stemningstilstande med bestemte instrumenter, til dels på grund af konventioner og traditioner.

Se evt. her om forskellige instrumenter i symfoniorkestret:

<https://docs.google.com/presentation/d/13HJilaEEBx5r2ZnW1Tx1g3h5i83ZsaAMb88oCgsuZ7A/edit?usp=sharing>

Kort og forenklet kan man sige:

- Messingblæsere: bruges ofte som effekt, men også som temabærer: signalerer kamp, heltedyrkelse, sejr, jagt, fanfare, varsel om fare. Hornet er den blødeste messingblæser og bruges ofte sammen med strygere og træblæsere.
- Strygere: bruges det meste af tiden og som enten akkompagnement eller som temabærer: effekten kan være alt fra romantisk, blød over melankolsk, klagende og sørgelig til ilter, livlig f.eks. hurry-music/mickey mousing.
- Træblæsere: bruges både sammen og enkeltvis (engelsk horn og obo ofte klagende/melankolsk/inderlig/landlig, mens fløjte kan have mere idyllisk instrument-klang).
- Slagtøj: bruges underbyggende (dommedagsvarslende, heroisk, jagt osv.)
- Harpe: Typisk i romantisk, storladet musik

Det skal du gøre (brug ørerne og partitur):

- Lyt til musikken og brug dit umiddelbare indtryk som udgangspunkt for en overordnet karakteristik af musikken. Hvilken stemning hører du (og ser måske konkret i filmklippet)?
- Forklar med hjælp fra partituret, hvilke instrumenter der skaber lyden og hvordan.

3. Dynamik

Hvor kraftigt/svagt spilles der? Udpeg meget præcist, hvor der er ændringer i dynamikken og forklar, hvordan ændringerne opstår. Skrues der op fra fx pp (pianissimo), p (piano) til f (forte) eller ff (fortissimo)? Ændres der i besætningen, altså de instrumenter, der spiller med?

Det skal du gøre (brug ørerne og partitur)

- Lyt til musikken og lyt efter, om der er særligt kraftige eller svage passager, eller steder, hvor dynamikken skifter pludseligt. Se, om du kan finde det i partituret.

4. Melodik / tema-analyse

Målet med analysen er at karakterisere temaet eller temaerne og finde ud af, hvordan billedsiden eller måske en bestemt karakter understøttes rent musikalsk. Måske er der netop tale om et ledemotivisk tema, som altså hører til en bestemt person i filmen. Det kan også være et tema, der "sætter scenen" for filmen.

Det skal du gøre (brug særskilt melodi-ark):

- Lyt og brug dit umiddelbare indtryk. Virker temaet helteagtigt, så gå på jagt efter rytmiske motiver eller intervaller, der underbygger det indtryk. Er temaet mere indadvendt, så forsøg at gå på jagt efter motiver, intervaller, rytmer, der underbygger den ide.
- Inddel temaet i fraser og grundlæggende motiver (gå ikke *for* meget i detaljer).
- Brug gerne elevens bog til at minde dig om, hvad du kan slå ned på.

5. Harmonik (brug særskilt melodi-ark med becifringer)

Dur/mol:

Siger noget om musikkens og dermed om filmfortællingens stemnings- og følelsesmæssige "valør". Er den overvejende positiv (dur) eller præget af mere triste følelser (mol)?

Funktionsharmonik/modalharmonik:

Hvis akkorderne har en bestemt rolle/funktion i forhold til hinanden, har ledetoner, er præget af spænding/afspænding, dominantakkorder osv. er der tale om funktionsharmonik.

Hvis akkorderne i højere grad er ligeværdige og ikke har særlig spænding i sig, er der måske nærmere tale om modalharmonik. Husk, at musikken kan være begge dele og kan skifte fra det ene til det andet ret hurtigt.

Konsonans/dissonans:

- Konsonerende intervaller (prim, terts, kvart, kvint, sekst, oktav) klinger rent og klart og er afspændte. Ses i rene dur og mol-akkorder. Kan understrege fornemmelse af harmoni, orden og stabilitet.
- Dissonerende intervaller (sekund, septim og tritonus) klinger urent og grumset og er spændingsfyldte. Ses i septim-akkorder, sus-akkorder, dominantakkorder osv. Kan pege mod noget ildevarslende, kaotisk, ustabilt eller spændingsfyldt.

Orgelpunkt / drone:

Et orgelpunkt, der også kan kaldes en drone, er en tone, der fastholdes (oftest i bassen) over/under skiftende akkorder og ofte over flere takter. Orgelpunktet kan være med til at skabe spænding.

Tonal/atonal:

Det tonale system har et tonalt centrum (fx E-dur eller f-æolisk), som det atonale ikke har. Dvs. at musikken nemmere finder "hvile" eller finder "hjem" indenfor det tonale system, hvor atonal musik "flager" eller befinder sig i en konstant usikkerhed, "hjemløshed". Der kan ofte være tale om et genrespørgsmål: horror- og science-fictionfilm benytter i højere grad atonal musik end genrene drama og komedie. Atonal musik bruges næsten altid til at skabe suspense.

Kvart-harmonik:

Denne type harmonik har vi mødt i Star Wars' Main Theme (Lukes tema). Det er en form for harmonik baseret på kvart-intervallet i modsætning til traditionelle terts-baserede akkordstrukturer.

Man kan møde kvartopbyggede akkorder becifret som sus4-akkorder, der jo peger på, at akkorden er dissonerende og vil kræve en opløsning (fx Dsus4 → D → G).

Kvart-stablede akkorder kan imidlertid også fremstå konsonante og lige så "stabile" som dur/mol-treklange. Blot skaber de en mere åben, retningsløs og flertydig klang.

Det skal du gøre (brug særskilt melodi-ark med becifringer + evt. partitur):

- Kig primært på den passage, du er blevet bedt om at lave harmonisk analyse af
- Find toneart og overvej, om funktionsharmonik giver mening (kan du finde D - T?)
- Hvis ikke funktionsharmonik, så sæt trintal (brug elevens bog, B2-opgaven)
- Er der udvidelser som sus2, sus4, add9, maj7 kan det være tegn på mere retningsløs musik.
- Er der konstant samme tone i bassen (fx F - Eb/f - F - Bb/f) , kaldes det et orgelpunkt eller en drone, og musikken kan virke både retningsløs, afventende eller måske ildevarslenende.

6. Rytme (brug partitur og evt. melodi-ark)

Musikkens rytme eller groove siger også noget om musikkens overordnede karakter. Du kan både undersøge:

- Rytmen i melodien (= rytmiske motiver) samt taktart.
- forholdet mellem instrumenterne (sammenfald / komplementærrytmi / aktivitetsniveau / underdeling / lifts / medstemme / modrytme / polyrytmik / betoning).

Brug "Elevens bog" for at blive mindet om, hvad du kan slå ned på.

Det skal du gøre (brug ørerne og partitur)

- Kig lodret på partituret og se, hvordan stemmerne forholder sig til hinanden.
- Hvem har sammenfald og komplementærrytmi?
- Har nogle stemmer højt aktivitetsniveau, som underbygger scenens stemning?

- Er der kompleks rytmik, som underbygger